

Силабус
навчальної дисципліни
Особливості роботи тренера з різними віковими групами
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Психологія тренінгової роботи.

Спеціальність: 053 Психологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти: II рівень

Викладач	Сердюк Наталія Іванівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psihologiya/composition-kaf-psihologiya/serduk/
Контактний тел.	0668336830
Е-mail викладача:	Serdyuknata85@gmail.com
Графік консультацій	Консультації проводяться через тиждень: вівторок (13:00 - 14:00), субота (13:00 - 14:00), за допомогою месенджера Telegram

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	10	68	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: дошкільний вік, молодший шкільний вік, підлітковий вік, юнацький вік, дорослість, похилий вік, методи тренінгової роботи з різними віковими групами, структуру корекційно-розвивальних та тренінгових занять.

Мета курсу: ознайомлення майбутніх тренерів з технологічними аспектами діяльності психолога при тренінговій роботі з різними віковими групами, сприяти особистісному зростанню та професійному становленню майбутніх психологів-тренерів.

Предмет вивчення: особливості організації тренінгової роботи з різними віковими групами; з'ясування та відпрацювання практичних аспектів проведення психологічних тренінгів відповідно до вікових груп.

Основні завдання вивчення курсу:

- сприяти набуттю майбутніми психологів-тренерів теоретичних знань з питань роботи психолога з особистостями різних вікових груп;
- сприяти формуванню у майбутніх психологів-тренерів професійних навичок та умінь розробляти та проводити тренінгові заняття у різних віковими групами;
- сприяти вихованню у майбутніх психологів-тренерів професійної компетентності.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

знати:

- володіти знаннями про психологічні особливості різних вікових груп, їх проблематику, які допоможуть надавати психологічну допомогу клієнтам будь-якого періоду онтогенезу;
- нові підходи та прийоми групової роботи з різними віковими групами;
- алгоритми проведення психологічного тренінгу з різними віковими групами;
- специфіку впровадження психологічних заходів відповідно до проблематики кожної вікової групи;
- особливості міжособистісної комунікації в різних вікових групах.

вміти:

- окреслювати особливості роботи психолога відповідно до конкретних ситуацій професійної діяльності з різними віковими групами на основі засвоєних знань та сформованих навичок і умінь;
- визначати найефективніші методи та форми роботи з різними віковими групами відповідно до професійних ситуацій;
- правильно підбирати та застосовувати тренінгові техніки необхідні для вирішення психологічної потреб учасників групи, популяризувати розроблені тренінги для різних вікових груп;
- вирішувати коректні проблеми особистості будь-якої вікової категорії, враховуючи динаміку групової активності; визначати результативність проведеного психологічного заходу;
- вибудовувати емпатичну, толерантну взаємодію з учасниками тренінгу, враховуючи їх вікові та гендерні особливості; створювати невимушену, психологічно комфортну атмосферу під час проведення психологічних тренінгів, враховуючи вікові особливості учасників групи.

Основні компетентності і результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№	Програмні компетентності	Результати навчання
ЗК 1	Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових і практичних підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога практичного психолога	Розуміти закономірності та особливості розвитку й функціонування психічних та соціальних явищ і феноменів у контексті вирішення професійних завдань
ЗК 3	Здатність генерувати нові ідеї	Вміти гнучко, креативно, нестандартно мислити, продукувати нові ідеї та підходи до розв'язання професійних завдань
ЗК 4	Здатність дотримуватися законодавчих і етичних норм у професійній діяльності	Знати та діяти на основі нормативно-правових актів і положень законодавства, що регулюють професійну діяльність психолога, дотримуватись етичних норм при наданні психологічної допомоги
ЗК 5	Здатність формувати та розвивати конструктивні стосунки з іншими з повагою до унікальності	Демонструвати уміння взаємодіяти з особами, що мають культурні, гендерно-вікові особливості, з гетерогенними групами на засадах емпатії, толерантності й поваги
СК 1	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
СК 2	Здатність самостійно	Вміти організовувати та проводити психологічне

	планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості	дослідження із застосуванням валідних та надійних методів; узагальнювати емпіричні дані та формулювати аргументовані висновки та рекомендації
СК 3	Здатність самостійно розробляти програми тренінгових занять з використанням інноваційних методів та технік залежно від мети та структури групи, просувати створений продукт	Самостійно розробляти програми та алгоритми проведення психологічного тренінгу, конструювати сценарії тренінгового заняття; вивчати потреби та реагувати на актуальні запити учасників групи; розвивати навички просування тренінгів
СК 4	Здатність здійснювати тренінгову діяльність різної спрямованості, з різним методологічним підґрунтям та для різних категорій замовників	Вміти реалізовувати тренінгові програми в різних сферах діяльності людини; організувати роботу тренінгової групи, оцінювати динаміку групової активності; здійснювати моніторинг ефективності психологічного тренінгу
СК 5	Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та профілактичну діяльність для різних категорій населення у сфері психології	Здійснювати просвітницько-профілактичну роботу відповідно до запиту; отримувати зворотній зв'язок, оцінювати її якість
СК 6	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування у процесі тренінгової діяльності	Вміти використовувати різноманітні моделі тренінгової взаємодії, організувати ефективне міжособистісне спілкування, здійснювати зворотній зв'язок; демонструвати навички соціально-психологічного впливу на особистість і групу; застосовувати засоби для забезпечення соціально-психологічного благополуччя суб'єктів взаємодії.
СК 7	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності, вміти оперативно вирішувати виникаючі проблеми та самостійно приймати рішення, розробляти достатню кількість їх альтернативних варіантів, обирати оптимальні рішення та нести відповідальність за їх реалізацію
СК 8	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою; демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення задля визначення власної спеціалізації в тренінговій діяльності; впроваджувати засоби запобігання розвитку особистісних та професійних деформацій.

Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Технологія тренінгової роботи психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку.

Тема № 1. Технологія тренінгової роботи психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Психологічний супровід природного розвитку дітей дошкільного віку. Специфіка тренінгової роботи з дітьми дошкільного віку. Методи роботи з дітьми дошкільного

віку: казкотерапія, ігротерапія, ізотерапія, музикотерапія. Структура тренінгових занять для дітей дошкільного віку. Психологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку. Особливості побудови тренінгових занять з дітьми молодшого шкільного віку відповідно до різних запитів.

Змістовий модуль 2. Технологія тренінгової роботи психолога з віковими групами підліткового та юнацького віку.

Тема № 2. Технологія роботи психолога з підлітками. Психологічні новоутворення й труднощі підліткового віку. Специфічні методи роботи з підлітками. Психологічні проблеми юнацького віку. Тематика тренінгових програм для юнацького віку. Ефективні методи тренінгової роботи з юнацьким віком

Змістовий модуль 3. Технологія тренінгової роботи психолога з особистостями дорослого та похилого віку.

Тема № 3. Технологія тренінгової роботи практичного психолога з особистостями дорослого та похилого віку. Загальна характеристика періоду дорослості. Особливості проведення тренінгових занять з дорослими. Напрями тренінгової роботи з дорослими людьми. Психологічні особливості та проблеми людей похилого віку. Специфіка та види психокорекційної роботи з людьми похилого віку. Методи тренінгової роботи з людьми похилого віку: позитивна психотерапія, когнітивно-поведінкова терапія, терапія спогадами.

Методи навчання: поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:

Словесні: лекції (тематична/проблемна), пояснення, проблемна бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: пояснювально-ілюстративний метод, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: метод кейса, метод моделювання практичних ситуацій, ігрові ситуації, розв'язування психологічних задач, професійно-зорієнтованих ситуацій, робота в малих групах, виконання практичних вправ складання корекційно-розвивальних та тренінгових занять, розробка авторських методик відповідно до вікових груп тощо

Засоби оцінювання: усне опитування, тестове опитування на платформі Всеосвіта, перевірка завдань до самостійної роботи, екзамен (тестова контрольна робота).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, заява) навчання може відбуватись в он-лайн формі на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: потребує використання платформи ZOOM та Moodle.

Система оцінювання та вимоги:

Поточне тестування та самостійна робота					Бали	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ № 1		ЗМ № 2		ЗМ № 3	25 за практичні 25 за самостійну роботу	50	100
Тема 1		Тема 2		Тема 3			
5	5	5	5	5			
5	5	5	5	5			

Вчасне оригінальне виконання самостійної роботи – 5 балів (загалом – 25):

«5» балів – самостійна робота повністю виконана та оформлена відповідно до вимог;

«4» балів – самостійна робота виконана та з деякими неточностями в оформленні відповідно до вимог;

«3» балів – самостійна робота виконана частково з мінімальними помилками в її оформленні;

«2» бали – самостійна робота повністю, але без вірного оформлення;

«1» бал – виконано поверхнево з допущенням суттєвих помилок;

Участь в обговоренні питань на практичному занятті – 5 балів (загалом – 25).

«5» балів – отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

«4» балів – отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

«3» балів – отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

«2» бали – отримують студенти, які з деякими неточностями визначили сутність питання, допустивши при цьому окремі помилки, які вплинули на загальне розуміння проблеми;

«1» бал – отримують студенти, які розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
65-79		
55-64	задовільно	
50-54		
35-49	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні:

1. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. П., 2013. 172 с.
2. Коробко С. Л. Нова українська школа: діагностична та корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами : навчально-методичний посібник / С. Л. Коробко, О. І. Коробко. Київ : Літера ЛТД, 2021. 160 с.
3. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія: Практикум. К.: Каравела, 2009. 447 с.
4. Найкращі практики роботи з підлітками. МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (*AIDS Foundation East-West – AFEW-Україна*), 2020 р. 184 с.
5. Психологічна допомога в розвитку особистості: збірник авторських програм. Упор. Самойлюк О. М. Електронне видання. Полтава : ПОППО, 2019. 492 с. Доступ : <http://poippo.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poippo>
6. Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2020. 208 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/721627/1/%d0%97%d0%bb%d0%b8%d0%b2%d0%ba%d0%be%d0%b2_2020_%d0%be%d0%ba.pdf
7. Управління різноманіттям : посібник з організації тренінгів / Тищенко Ю., Івасів О., Дубіна С.; за заг. ред. Ю. Тищенко. Київ : ФОП Харченко, 2020. 100 с. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/14jnqdcxhmb2a1qpgpnwarp_kq9biamb/view?usp=sharing

Додаткові:

8. Долинська Л.В. Геронтопсихологія: практикум, хрестоматія : навч. Посібник. К. : Каравела, 2012. 239 с.
9. Психологічний супровід як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів: [методичний посібник]. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. 106 с.
10. Тренінгові вправи для початківців і професіоналів: метод. посіб. / За наук. ред. Л.О. Ніколаєва. Київ: 7БЦ, 2023. 148 с.
11. Тренінгові вправи для початківців і професіоналів. Книга 2: навч.-метод. посіб. / За наук. ред. Л. Ніколаєва. Київ: 7БЦ, 2024. 160 с.
12. О'Коннелл Ш. Посібник для тренера: Як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив [Електронний ресурс] / Шеннон О'Коннелл, Абдул Салам Медені. Київ : Нац. демократ. ін-т, 2017. 122 с. Режим доступу: <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>.

Інформаційні ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe> C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB
Електронна бібліотека “УКРАЇНІКА”
5. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека
6. <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/224> Навчальна хмара. Електронні підручники.